

Decisiones Sacramentales, Theologicæ, Canonicæ, & Legales

In Quibus Tota materia Sacramentorum, Theologiæ Moralis, Juris Canonici, & Quæstiones plurimæ Juris Civilis explicantur, dilucidantur, & traduntur, Eruditionibus, Historiis, & Exemplis adornatæ ; Opus Episcopis, Vicariis, Parochis, Confessariis, aliisque Studiosis utile, ac jucundum In Libris novem ...

De Sacramentis In Genere Ac De Sacramentalibus Nec Non De Sacramentis Baptismi, Confirmationis, atque Extremæ Unctionis Decisiones

Chiericato, Giovanni Maria

Augustæ Vindelicorum, 1730

Decisio LXVIII. Argumentum. Traditur Forma hujus Sacramenti Extremæ Unctionis; & disputatur, an ad valorem Sacramenti debeat esse deprecatoria? vel sufficiat Indicativa, aut Imperativa? Argumenta pro ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94638)

tract. 6. resol. 11. translata in Coordinatum d. tom. 2. tract. 4. resol. 48. quibusego addo S. Thomam in Supplem. 3. p. q. 32. art. 7. S. Bonaventuram in 4. dist. 23. part. 2. q. 3. Suarezium in 3. p. tom. 4. disp. 42. sect. 3. n. 4. Gonetum tom. 5. tract. 6. disp. 3. num. 8. Salmanticenses de Extrem. Unct. tract. 7. cap. 2. à num. 23. & seqq. nec non Emin. Card. de Lauræa de eodem Sacram. disp. 11. n. 186. Ad objectionem autem, quomodo verificentur in his ægrotis verba formæ *In-
10 dulgeat tibi Dominus quicquid per visum, auditum, tactum &c. & deliquisti*, si nunquam viderunt, audierunt, tetigerunt? respondent dupliciter: uno modo, quod prædicta verba intelliguntur conditionaliter, id est, *Si quid per visum, auditum, tactum &c. deliquisti*: altero modo, quod licet homo carens visu, vel alio sensu non possit peccare mediante organo illius sensus, quem non habet; nihilominus peccare potest per potentias internas, quas habet in anima; quandoquidem (ut supra notatum est) Anima rationalis dupliciter operatur, vel per organa corporalia, vel per potentias non organicas internas, quarum ipsa anima est subjectum *Quod*; ut explicat D. Thomas 1. part. q. 77. art. 5. & declarant Complutenses d. lib. 1. & 2. de Anima quest. 3. §. 1. & 2. disp. 6. Igitur etiam cæcus non videat organo oculorum; interius tamen anima cupit videre, & ex illo desiderio, si immoderatum, vel inordinatum sit, potest delinquere. Agnovi puellam nobilem cæcam ab
11 infantia, quæ impensè delectabatur vittis coccineis, & purpureis; ac iisdem tum caput, tum humeros, ac brachia sua ornat; utique non alia de causa, nisi quia à puellis aliis audiebat, colorem coccineum, ac purpureum esse ceteris pulchriorem. Quamvis itaque cæcus non iudicet de colore; ex nimio desiderio, & affectu ad illum, potest dari culpa venialis, delenda per Sacramentum Extremæ Unctionis etiam in cæcis à nativitate; idemque dici potest circa inordinata desideria audiendi, loquendi, & tangendi in hominibus, qui hos sensus externos non habeant.

Altera difficultas est, An in administrando hoc Sacramento, & in sensibus ungentis servandus sit
12 ordo in Rituali Romano præscriptus, videlicet, ut primùm inungantur oculi, deinde aures, postea nares, subindè os, manus, pedes, & renes: Omnes Theologi ad hanc difficultatem respondent, de necessitate Sacramenti non esse talem ordinem servandum; sed utique de præcepto Ecclesiæ. Idcirco si Sacerdos dans Oleum Sanctum infirmo perverteret supradictum ordinem, valdè conferret Sacramentum; sed si absque gravi, & urgenti causa pro suo arbitrio sensus ungeret, graviter peccaret, quia Ritus à Romana Ecclesia præscripti in administratione Sacramentorum sunt à quocunque servandi, ut supranotatum est, & advertit Emin. Cardin. de Lauræa d. disp. 11. num. 181. Salmanticenses d. tract. 7. cap. 2. num. 21. & Martius in 4. sent. disp. 6. num. 43. ubi hæc scribit: *Qua tamen à Theologis non idè dicuntur, & conceduntur, ut passim absque ulla necessitate ea in præxi redigi liceat; nam si nulla occurrit necessitas, debet Unctio fieri eo ritu, & cum omnibus illis circumstantiis, quas Ecclesia præscribit. Et aliàs pro qualitate transgressionis esset mortalis culpa. Solum ergo per hoc Theologi significare intendunt, quòd quamvis ex præcepto Ecclesiæ ista fieri, & servari debeant,*

nec proindè nulla urgente necessitate sine peccato omitti possint, non sunt tamen de essentia hujus Sacramenti, nec ad ejus validitatem requiruntur. Igitur absque urgentissima causa (qua raro accidere potest) non est pervertendus ordo in ungentis sensibus infirmi; sed ipsa unctio est facienda de sensu in sensum juxta ordinem Ritualis Romani.

Ultima difficultas est, an liceat ungere infirmum in administranda ei Unctione Extrema non pollice intincto oleo sancto, sed aliqua virgula oblonga in eodem Sancto oleo intincta, vel gossipio ipsi alligato? Respondent omnes Doctores tempore pestis licere uti prædicta virgula ad effugiendum periculum contagii; secus autem extra tempus pestis, & extra periculum contagii. Ita Sylvius, Marchinus, Mancinus, Barbosa, & alii, quos citat, & sequitur Diana Coordinatus d. tom. 2. tract. 4. resol. 34. & 35. quatum prima est in Diana antiquo part. 3. tract. 4. resol. 166. secunda verò in part. 5. tract. 3. resolut. 79. concordant Salmanticenses d. tract. 7. De Extrem. Unct. cap. 7. num. 15. Et ita est omnino observandum; quia ubi non est periculum pestilentia unctioes sunt faciendæ digito Sacerdotis, ita præcipiente Rituali Romano, cujus Rubrica immediatè ante primam unctionem Oculorum ita loquitur: *Deinde intincto pollice in Oleo Sancto, in modum Crucis inungit infirmum in partibus hic subscriptis.* Quòd autem hæc Rubrica habeat vim præcepti diximus supra Decis. 66. num. 19. ex DD. ibi citatis. Utrum autem tempore pestis Parochus obligatus sit administrare hoc Sacramentum Extremæ Unctionis pestiferatis? dicemus infra Decis. 71. & scripsimus de Ven. Euchar. Sacram. Decis. 61. num. 27. & 28. ubi etiam retulimus Theologos asserentes iisdem peste infectis posse dari Sacram Eucharistiam cum cochleari argenteo, vel in pagina munda statim comburenda; prout Extremam Unctionem cum virga oblonga, ut præter supradictas à Diana docent etiam Naldus Verb. Sacramentum. num. 7. in fin. & Billus in Hierurg. Sacra Verb. Minister Sacramentorum. num. 171. §. 34. Quòd verò diximus in d. Decis. 61. num. 28. supradictas DD. opiniones fuisse damnatas à S. Carolo in Ait. Mediolanen. De Cura pestilent. cap. 15. num. 2. ut testatur Gavantus Verb. Pestis num. 6. in Manuali, intelligendum est de porrigenda Sacra Eucharistia cum cochleari, vel cum pagina, ob irreverentiam erga tantum Sacramentum; non autem de Unctione infirmi cum oleo Sancto; cum nulla indecentia resultet, concessum est ab omnibus DD. ut cum virgula possit ministrari, ad effugiendum periculum contrahendæ pestis in Sacerdote ex contactu sensuum ægroti pestiferati. Quæ autem sint signa ad cognoscendam pestem eruditè declarat Zachias in Q. Q. Medicolegal. tom. 1. lib. 3. tit. 3. qu. 3. quem curiosum Lectorem percurrere non pigeat, ibi enim & instructiones, & eruditiones plures reperiet, de quibus, & de aliis tempus pestis tangentibus dicemus infra Decis. LXXIII.

DECISIO LXVIII.

ARGUMENTUM.

Traditur Forma hujus Sacramenti Extremæ Unctionis; & disputatur, An ad valorem Sacramenti debeat esse deprecatoria? vel sufficiat Indicativa, aut Imperari.

perativa? Argumenta pro utraque opinione, quarum tutior, quod debeat esse deprecatoria. Formæ Ambrosiana, Veneta, & alia hujusmodi pervetustæ, etsi viderentur indicativæ, probatur eas fuisse deprecativas. Quæ verba in forma Extremæ Unctionis sint de essentia Sacramenti? Curiosi casus de duobus Presbyteris ignorantibus verba Extremæ Unctionis & absolutionis Sacramentalis.

SUMMARIUM.

- 1 Forma Sacramenti Extremæ Unctionis quanam sit?
- 2 Deprecativa an esse debeat? vel sufficiat indicativa? & num. 7.
- 3 Baptismi forma, ac Confirmationis est indicativa.
- 4 Oratio requirit attentionem internam ad Deum.
- 5 Forma Sacramentorum debet infallibiliter causare eorum effectus.
- 6 Ambrosiana ac Veneta forma antiqua in Extrema Unctionis Sacramento.
- 7 Forma deprecatoria rationes, & congruentia.
- 8 Forma Ritualis Romani de Extrema Unctione antiquitas.
- 9 Geneticum quid sit?
- 10 Græcorum forma in Sacramento Extremæ Unctionis.
- 11 Argumentum de forma unius Sacramenti ad alterius formam non valet.
- 12 Orationis in Extrema Unctione efficacia non est ex opere operantis, sed ex opere operato.
- 13 Deprecatoria forma in Extrema Unctione habet effectum infallibilem ex Dei promissione.
- 14 Forma Ambrosiana, Veneta, & consimiles antiquæ in Extrema Unctione erant deprecatoria, non indicativa. Et quomodo?
- 15 Oratio ad Deum, ut plurimum dirigitur indicativo, vel imperativo modo.
- 16 Ut est particula optativi modi significans Utinam
- 17 Verba Formæ Extremæ Unctionis posita à Rituali Romano sunt omnia de præcepto.
- 18 Tria verò tantum de essentia. Et quæ.
- 19 Dereliquisti Verbum in forma Extremæ Unctionis an aequivaleat Deliquisti?
- 20 Tormentum gratiæ pro augmentum gratiæ in absolutione Sacramentali prolatum à Confessario ignorante.

Post explicitam materiam remotam, ac proximam Sacramenti Extremæ Unctionis, opus est ejusdem Formam ponere, ac declarare. Hæc autem consistit in his verbis, quæ proferuntur à Sacerdote, dum Oleo Sancto ungit sensus corporis infirmi, videlicet: *Per istam Sanctam Unctionem, & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Dominus quicquid per visum &c. deliquisti.* Sic repetendo in unctione aliorum sensuum, pedum, ac renum; ut traditum est à Concilio Florentino in Decreto Eugenii IV. à Tridentino sess. 14. de Extrem. Unct. cap. 1. Et præcipitur in Rituali Romano à Paulo in Rubricæ de Extrema Unctione.

Porrò circa hanc Formam duæ sunt difficultates, quæ inter Theologos agitantur. Una est, an hæc forma ad sui validitatem, debeat necessariò esse deprecativa? vel sufficiat etiam indicativa? quod est querere, an prorsus debeat proferri per modum orationis, & deprecationis ad Deum? Vel possit pronuciari etiam per modum potestatis, & auctoritatis ab ipso Ministro, & sic indicativo modo? In Doct. Clericali Tom. 1. Lib. 1.

hac difficultate plurimi ex DD. antiquis opinati sunt, esse formam sufficientem etiam indicativo modo pronuciatam.

Primò, quia ex similibus verbis Scripturæ Sacræ collegit Ecclesia formam baptismi, ac formam Extremæ Unctionis; illius scilicet ex verbis *Matth. 28. 19. Euntes ergo docete omnes gentes; baptizantes eos &c.* Istius autem ex verbis *Jac. 5. 14. Infirmatur quis in vobis &c. Ungentes eum oleo in nomine Domini.* Sed forma Baptismi profertur indicativo modo. *Ego te baptizo &c.* Igitur etiam forma Extremæ Unctionis eodem modo potest pronuciari, videlicet dicendo, *Ego te ungo Oleo Sancto &c.* Confirmatur, quia in Sacramento Confirmationis Minister profert Verba formæ auctoritative, & indicativæ, *Signo te signo Crucis, & confirmo te Chrismate salutis.* Idemque facit Sacerdos in Pœnitentiæ Sacramento, dum dicit: *Ego absolvo te à peccatis tuis.*

Secundò, si hæc forma de necessitate esse deberet deprecatoria, & per viam orationis prolata, subjaceret nullitati, ac invaliditati toties, quoties in ea deficeret aliquid ex his, quæ sunt de essentia orationis, nempe attentio interna Sacerdotis ad Deum, S. Thom. 2. 2. qu. 83. art. 13. ubi allegat dictum Apostoli Pauli 1. Cor. 14. *Si ore lingua, mens mea sine fructu est.* Ergo, ne Sacramentum subjaceat nullitati, si conferatur à Sacerdote cum mente distracta, & sine attentione interna, dicendum videtur, Formam indicativam sufficere.

Tertiò facit, quia forma Sacramenti debet de necessitate causare infallibiliter effectum ipsius Sacramenti ex divina promissione in eo, qui non ponit obicem. Sed forma deprecatoria non videtur causare prædictum effectum infallibiliter; quia facit eum pendere ex libero dumtaxat Dei beneplacito. Ergo, tantò magis forma indicativa, & per modum auctoritatis prolata censenda est sufficiens, quanto minus deprecatoria potest esse apta ad effectum Sacramenti infallibiliter producendum.

Quartò urget, quia antiquissimis temporibus forma indicativa erat in usu in diversis Diæcesibus. Siquidem tempore Divi Ambrosii sub hac forma dabatur hoc Sacramentum Extremæ Unctionis: *Ungo te Oleo Sanctificato. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ut more militis uncti preparatus ad certamen, aereas possis superare potestates, prout referunt S. Bonaventura Durandus, Argentinas, & alii Scholastici in 4. sent. dist. 23. In libro Sacramentorum S. Gregorii Magni hæc traditur forma: *In ungo te Oleo Sancto, sicut unxit Samuel in Regem, & Prophetam. Operare creatura Olei in nomine Dei Patris Omnipotentis, ut non lateat hic Spiritus immundus, neque in membris tuis, neque in medullis, neque in ulla compagine membrorum; sed in te habiter virtus Christi Altissimi, & Spiritus Sancti.* Eandem formam haberi in antiquo Codice Manuscripto Halitgarii, qui florebat temporibus Ludovici Pii Imperatoris, anno scilicet 814. notat Serrarius relatus ab Arcudio libr. 5. de Concord. Eccl. Orient. cum Occid. cap. 5. In libro Sacramentali Veneto antiquissimo, (qui apud me est, & quem paucis solidis emi super storeis, non multum tempus fluxit) hæc sunt formæ ad unctiones sensuum infirmi: *Ungo oculos tuos oleo Sanctificato in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti; ut quicquid de illicito visu deliquisti hujus olei unctione expietur. Ungo has aures Sacratæ Olei liquore, in nomine Patris &c. ut quicquid delectatione nocivi auditus admissum est, medicina spirituali evacuetur.**

cur. Ungo has nares Oleo sacro In nomine Patris & c. ut quidquid noxio vapore contractum est ab odore superfluo, ista emendet Unctio, vel medicatio. Ungo labia ista consecrati Olei medicamento In nomine Patris & c. ut quidquid gustu superfluo, & inordinato, vel otiosa, vel criminosa peccasti locutione, divina Clementia miserante, hac unctione expurgetur. Ungo has manus Oleo Sanctificato In nomine & c. ut quidquid illicito, vel noxio tactu, vel opere peregerunt, per hanc unctionem evacuetur. Quis non diceret has Unctiones esse indicativas, prolatas non deprecatorias, sed auctoritativè? His igitur rationibus, argumentis, & auctoritatibus plurimi Doctores ex antiquis moti dixerunt, esse sufficientem formam Extremæ Unctionis, etsi indicativo modo prolatam, videlicet Albertus Magnus, Durandus, Paludanus, & Richardus in 4. dist. 23. & post illos Navarrus in Summa cap. 22. num. 15. & Beccanus de Sacramentis cap. 27. qu. 7. Suarez tom. 4. in 3. p. D. Thomæ disp. 40. sect. 3. num. 7. & Filiucius tom. 1. tract. 3. cap. 4. num. 80. quos citat Diana Coordinatus tom. 2. tract. 4. resol. 15. §. 1. Quibus adhærent novissimè Hiquæus, & Pontius apud Maffrium in 4. disp. 6. num. 34. nec non Eminentiss. Cardin. de Lauræa de Extrem. Unct. d. disp. 11. à num. 59. & seqq. ubi firmat, quòd Improbabile absolute non est, quòd forma indicativa non sit valida, esto sit illicita.

His tamen minimè obstantibus communior, ac probabilior Doctorum sententia est, quòd forma Sacramenti Extremæ Unctionis debeat esse deprecatoria, & per via precis, ac orationis, ut inter alios docuit S. Thom. in Supplem. q. 29. art. 8. ubi sic concludit: *Forma hujus Sacramenti est Oratio deprecativa, & ideo non potest esse forma indicativi modis.* Et hujus conclusionis veritatem Angelicus Doctor comprobat triplici ratione, ac congruentia. Prima est, quia hoc Sacramentum confertur moribundis, qui cum sint propriis viribus destituti, indigent orationibus succurrari. Secunda, quia hoc Sacramentum datur tantum iis, qui ex foro hujus Ecclesiæ commigraturi sunt in forum alterius vitæ ad Judicium Dei, cujus misericordiam expedit implorare pro ipsis oratione. Tertia, quia per hoc Sacramentum procuramus infirmo etiam corporis sanitatem, quam nescimus esse ei expedientem; ideo deprecativè est à Deo petenda. Addi potest Quarta congruentia, nempe Extremam Unctionem esse complementum Sacramenti Pœnitentiæ, in quo operibus laboriosis satisficit Divinæ justitiæ, attenta sanitate suscipientis, at in hoc ob gravem ejus infirmitatem, & debilitatem, non potest, nisi recurrere ad Divinam Misericordiam, quæ proinde oratione est ei imploranda. Quinta etiam accedit congruentia formæ deprecatoriæ, quæ resultat ex verbis Divi Jacobi, qui ait: *Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini.* Jac. 5. 14. ubi correlativæ sunt deprecatio, & Unctio.

Hinc observant Doctores in antiquissimis Ritualibus libris, qui supra sexcentos annos repeciuntur conscripti, quòd Forma Sacramenti Extremæ Unctionis expressa legitur his verbis: *Per istam Sanctam Unctionem, & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Deus quidquid deliquisti per visum auditum, & c.* ut notat Gaspar Ivenim in Commentar. Histor. & Dogmatic. de Sacram. Dissert. 7. quæst. 4. ubi refert Codicem Monasticum Gemeticense à sex sæculis scriptum prædictam formam continentem;

(est autem Gemeticum Vicus Galliæ in Normannia, vulgò *Junieges*, in quo Abbatia percelebris ad Sequanam fluvium, quinque leucis infra Rhodomagum, Gallis *Roven*, Italis *Roan*, posita in occasum. Ferrarius in Lexic. Geograph. Verb. Gemeticum, seu Gemeticum.) Insuper etiam Ecclesiam Orientalem in hujus Sacramenti administratione adhibere Formam deprecatoriam testantur Scriptores Græci, inter quos Arcudius d. libr. 5. cap. 5. sic scribens: *Forma Extremæ Unctionis est deprecatoria, ut etiam apud Latinos, & Latine, quo ad sensum responderet.* Quam quidem Græcorum formam ex Euchologiis per Ivenim d. Dissert. 7. qu. 4. desumptam, non me piget hic transcribere, etsi prolixam, in gratiam mei Lectoris, qui de facili eam alibi reperire non poterit. Est autem ista. *Pater Sancte, Animarum, & corporum Medice, qui Filium tuum Unigenitum Dominum nostrum Jesum Christum omnem morbum curantem, & ex morte nos liberantem misisti: sana quoque servum tuum N. à detinente illum corporis infirmitate & vivifica illum per Christi tui gratiam: intercessionibus super omnes Sanctissima Domina Nostra Deipara, & semper Virginis Mariæ protectionibus Venerandarum supercaelestium Virtutum incorporearum; Virtute pretiose, ac vivificæ Crucis, honorandi gloriosi Prophetae Præcursoris, & Baptistæ Joannis, Sanctorum gloriosorum, & toto orbe celeberrimorum Apostolorum; Sanctorum gloriosorum, & victoris clarorum Martyrum, & Deiferorum Patrum nostrorum, Sanctorum Medicorum mercede non conductorum, Cosmæ, & Damiani, Cyri, & Joannis, Pantaleonis, & Hermolai, Sampsonis, & Diomedis Photii, & Aniceti; Sanctorum, & Justorum Dei parentum Joachim, & Anne, & omnium Sanctorum. Amen. Quia tu es fons Sanitatum Christiane, & Deus noster, & tibi gloriam referimus Patri, & Filio, & Sancto Spiritui nunc, & semper, & in sæcula sæculorum.* Alteritupradictus Gaspar Ivenim hanc esse formam, qua Græci utuntur in administrando Extremæ Unctionis Sacramento; nam, præter invocationem Divinæ Clementiæ, exprimit spirituales effectum Sacramenti remissionis culpæ, & collationis gratiæ in illis verbis: *Vivifica illum per Christi tui gratiam; nec non alterum effectum minus principalem, nimirum restitutionis sanitatis corporalis, ibi: Sana quoque servum tuum à detinente illum corporis infirmitate.* Non nemo tamen diceret, eam habere potius speciem devotæ orationis, quam formæ Sacramentalis; cum in nulla ejus parte indicetur materia Sacramenti, neque remota, quæ est oleum benedictum; neque proxima, quæ est ipsa Unctio, præter morem cæterorum Sacramentorum, in quibus, dum forma profertur, materia innuitur, ut consideranti manifestè patet. Quidquid sit, extra controversiam esse debet, & de fide tenendum, quòd vera, & valida forma hujus Sacramenti Extremæ Unctionis existit sub modo deprecativo, ut constat ex utroque Concilio Florentino, & Tridentino, & ex praxi Romanæ Ecclesiæ, quæ in materia Sacramentorum errare non potest, cap. Ad Abolendam, de Hæretic. Maffrius in 4. sent. d. disput. 6. num. 39. & Eminentiss. Cardin. de Lauræa de Extrem. Unct. d. disput. 11. num. 35.

Neque obstant argumenta contraria, quæ superius adduximus pro forma indicativa. Non primum de formis aliorum Sacramentorum indicativo modo prolatis,

prolati; quia et si satis sit dicere, quod unumquodque Sacramentum habet suam formam propriam à Christo indicatam, & ex Apostolica traditione ab Ecclesia præscriptam; ideoque non valet argumentum de una ad aliam. Barbola de locis commun. arg. Juris, loco 101. num. 3. Ulterius respondetur diversimodè ab eodem Christo fuisse ordinatam administrationem Sacramentorum; alia enim collocata est in Ministro, vel tanquam agente, ut in baptismo; vel tanquam in Superiore consignante, ut in Confirmatione, & Ordine; vel tanquam Judice, ut in Pœnitentiâ; vel tanquam Repræsentante personam Christi, ut in consecratione Eucharistiæ; & in his forma profertur indicativo modo, ut constat de voluntate libera Ministri in Sacramento consiciendo, à qua illud pendet. At administratio Extremæ Unctionis posita est in supplicanda Divina Misericordia pro ægro, qui inungitur; ut ei ex meritis Christi concedat effectus ejusdem Sacramenti; idcirco forma debet esse deprecativa, juxta proprium esse hujusce administrationis. Hinc deprehenditur differentia etiam in citatis Verbis *Baptizantes eos &c. Et ungentes eum oleo &c.* quia his ultimis S. Jacobus præmisit, & orant super eum; quia sic à Christo institutum est hoc Sacramentum, ut per modum Orationis, & deprecationis administraretur; quod notat Gonet d. tom. 5. tract. 6. disput. 1. art. 2. sub. num. 41.

Ad Secundum respondetur, negando consequentiam; quia ut ait Gonet d. num. 41. *Vers. Ad tertium;* Efficacia Sacramenti non pendet ab oratione Sacerdotis, ut est opus operantis, sed ut est Oratione Sacramentalis, habens valorem, & efficaciam ex meritis Christi, à quo est ordinata. Unde quamvis Sacerdos sit mente distractus, imò quamvis sit peccator, semper exauditur, & suum effectum habet, dummodo habeat intentionem administrandi Sacramentum, & faciendi quod facit Ecclesia.

Ad Tertium respondetur, negando minorem. Siquidem, cum hoc Sacramentum non minus quam alia habeat annexam infallibilem Dei promissionem; quia omnia operantur ex meritis Christi, & ad instar operis operati, & non operantis; quamvis forma sit deprecatoria, consequitur infallibiliter effectus Sacramenti, id est gratiam, si infirmus non ponat obicem. Hec est enim differentia inter hoc Sacramentum, & illud Pœnitentiæ ex ordinatione, & institutione Christi, ut ad conferendam suam gratiam infallibiliter in Pœnitentiâ, Deus non acceptet formam deprecativam Ministri, sed indicativam prolatam per modum Sacramentalis judicii: At in Extrema Unctione non acceptet formam indicativam, sed deprecativam, per modum Sacramentalis Orationis, ut bene differit Mastrius d. disput. 6. sub. num. 35.

Ad Quartum respondent Theologi utriusque Scholæ, qui hisce temporibus de hac difficultate scribunt, prædictas formas Ambrosianam, Venetam, & consimiles aliarum regionum, non fuisse indicativas, sed deprecativas. Ita ex Thomistis Gonet d. tom. 5. tract. 6. disput. 1. num. 41. Et ex Scotistis Mastrius d. disput. 6. in 4. Sentent. num. 37. ambo enim propriæ Scholæ merentur vocari Antesignani, & Principes. Verùm tum ipsi, tum alii eorum sequaces non concordant in explicando modo, quo antedictæ formæ antiquæ, hu-

Doct. Clericali Tom. 1. Liber 1.

jus Sacramenti dic possint deprecativæ, non autem indicativæ. Alii dicunt, in ipsis formulis virtualiter includi orationem, ac deprecationem ad Deum, quia ejus divinum Nomen imploratur, ut potè cum dicebant Ambrosiani: *Ungo te Oleo Sanctificato, in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ut more militis uncti preparatus ad certamen, tacite subintelligebant, deprecor, oro, rogo Deum, aereas possis superare potestates.* Prout etiam, cum pronunciabant. Veneti: *Ungo oculos tuos oleo Sanctificato In Nomine Patris &c.* tacite intelligebant, *rogans, petens, deprecans Sanctissimam Trinitatem, ut quidquid de illicito visu deliquisti, hujus Olei unctione expietur.* Ajunt enim etiam in vulgari, & communi sermone inter amicos, rogari Deum pro sanitate alterius absque lyrogo, Exempli gratia. *V. S. stii sana, tacite intelligendo, Prego il Signore Dio, che V. S. stii sana.* Vel si quis amico dicat: *V. S. mi facci il tal favore.* Habent hæc verba hunc tacitum sensum: *Prego, Supplico V. S. che mi facci il tal favore.* Ita declarant Gonetus d. num. 41. & Mastrius num. 37.

Aliam explicationem dat Gobatus in Theolog. Experim. d. tract. 8. de Extrem. Unct. num. 804. & est, proprium esse Orationis, ac deprecationis ad Deum, ut fiat modo indicativo, vel imperativo; & affert exemplum Orationis Secretæ in Missa Confessorum non Pontificum, in qua Sacerdos orat dicens: *Laudis Tibi Domine hostias immolamus in tuorum commemoratione Sanctorum, quibus nos, & presentibus exui malis confidimus, & futuris, (scilicet prout oramus, & deprecamur.)* Item dat aliud exemplum Secretæ in Dom. 13. Post Pentec. quæ ait: *Pro nostra servitutis augmento Sacrificium Tibi Domine laudis offerimus; ut quod immeritis contulisti, propitius exequaris: tacite subintelligendo, prout rogamus, & deprecamur.* Alia plurima consimilia exempla à Sacris paginis adduci possunt; prout illud *Isaia 45. 8. Rorate cæli desuper, & nubes pluant justum, aperiatur terra, & germinet Salvatorem.* In Psalmis centies, & millies ita loquitur David. Sed sublimis Oratio Dominicalis, quam nos docuit ipse Redemptor, septem suas petitiones proponit ad Deum indicativo seu imperativo modo: *Sanctificetur nomen tuum. Adveniat Regnum tuum &c.* nam in omnibus subintelligitur, *prout Te humillimè oramus, rogamus, deprecamur.* Idcirco Forma Ambrosiana, Veneta, & si quæ aliæ in Sacramento Extremæ Unctionis, non erant indicativæ, sed deprecatoriæ, quia Sacerdos enunciando effectum spirituales in quacunque Unctione, per viam orationis enunciabat, subintelligendo, *prout ego rogo, ac deprecor Altissimum in mente mea, & in corde meo; oramus enim ad Dominum, & illum rogamus non solum lingua, & verbis, sed mente, & spiritu; juxta illud Apostoli 1. Cor. 14. 15. Orabo spiritu, orabo & mente: psallam spiritu, psallam & mente.* Ubi Tirinus ita explicat: *Ita ut ego fructum orationis in animo meo percipiam.*

Tertiam ego adderem explicationem ad demonstrandum Formas illas antiquas fuisse deprecativas, videlicet, quia in illis omnibus adest particula UT, quæ præter alias significationes, habet sensum optativum, & vim optandi, & tantum valet, quantum UT IN AM, ut observat

Q 2

Vossius

Vossius in *Etymologico lingua latine Verb.* Ut; quo loci allegat illud carmen Terentii: *Ut illum Di, Deaque perdant;* & ipsum explicando subdit, Nam intelligitur *ita precor.* Patet itaque legentibus, ac considerantibus prædictas Formas Ambrosianam, Venetam, & consimiles, quod erant deprecatoriæ, quia in omnibus Unctionibus Minister Sacramenti Extremæ Unctionis dum pronuntiabat effectum spirituales ab iisdem proventurum, præmittebat particulam UT, per quam intelligebat, Deum precari, ut illum effectum elargiretur infirmo; ac si expressè dixisset, *Utinam, prout opto. ac Deum rogo;* licet absque dubio loquebatur deprecatoriè, & per viam orationis unguendo infirmum; non autem indicativè, seu per viam potestatis, ac auctoritatis. Et hæc de prima difficultate.

Altera difficultas est, an omnia verba sint de Essentia Sacramenti, quæ Rituale Romanum ponit in hac forma: *Per istam Sanctam Unctionem, & suam piissimam Misericordiam indulgeat tibi Dominus quidquid per visum deliquisti. Amen. Vel auditum &c. odoratum &c.* Vel potius hæc verba sint tantum de Præcepto? Quod ea sint de præcepto, nemo dubitat; imò omnes DD. concorditer asseverant, peccatum mortaliter ministrum hujus Sacramenti, qui ausus esset eadem verba vel omittere, vel mutare; nefas enim est à praxi universali Ecclesiæ discedere; & formam ab Ecclesiâ Romana præscriptam in danda Extrema Unctione non servare; ut advertunt Reginaldus *libr. 28. num. 54.* & Mastrius in *4. Sentent. d. disput. 6. num. 41.* Quæ autem verba sint de Essentia Sacramenti, non sunt concordēs inter se Doctores, ut videre est apud eundem Mastrium *d. disput. 6. à num. 38. & seqq.* & Salmanticenses *De Sacram. in genere d. tract. 7. cap. 2. à num. 29. & seqq.* Cæterum conveniunt, tria esse verba necessaria ad validitatem, & essentiam hujus Sacramenti, nempe *Unctionem, Indulgeat tibi Dominus, & Quidquid per Sensus N. N. deliquisti.* Quapropter si quis non exprimeret *Unctionem* ipsam, vel non dixerit, quod Deus infirmo *indulgeat,* aut condonet *Quidquid deliquit* per illum sensum, quem inungit, nullum Sacramentum faceret; ut latius examinant, & demonstrant DD. quos allegant Salmanticenses, ibi à studioso lectore videndi; ea ratione, quia, omissis prædictis verbis, aut æquivalentibus, forma non exprimeret effectus, quos parere debet Sacramentum; & sine tali expressione Sacramentum non conficitur.

Curiosa tamen est investigatio, facta à Gobato in hoc proposito *d. tract. 8. num. 81.* an fecerit validè Sacramentum quidam Presbyter (ex illis, qui à Ministris Episcoporum parùm fidelibus in examinandis clericis promoventur ad Ordines Sacros, etli ignorantēs, & linguam latinam non bene intelligentes) quidam presbyter, inquam, qui dans Extremam Unctionem infirmo, ad omnes sensus dicebat, *Indulgeat tibi Dominus quidquid per Visum, Auditum, &c. deliquisti;* Utinam non reperirentur tam rudes Sacerdotes, ut unum verbum pro alio caperent! Multis ab hinc annis ego moram faciens Venetiis, pro defensione Jurium Episcopaliū Eminentiſſ. ac Reverendiſſ. Domini mei Cardinalis Barbadiçi Episcopi Patavini, quadam die exomologesi mea ad pedes Confessarii exhibita, audivium, post impertitam Sacramentalem absolutionem mihi, ita concludentem: *Quidquid boni feceris, & mali sustinueris, sint tibi in remissionem peccatorum, Tormentum gratiæ, & premium vite*

æterna. Obstupui, & tacui. Sed melius cogitans, id innui Præfato cuidam, cujus confessiones Sacramentales idem Sacerdos frequenter excipiebat; & ab eodem etiam Præfato audito verbo *Tormentum gratiæ,* fuit ei facta seria monitio, ut se emendaret. Modò revertentes ad illum, qui in Extrema Unctione proferebat *dereliquisti,* pro verbo formæ *deliquisti,* prima facie videbatur dicendum, errorem illum grammaticalem non nocuisse valori Sacramenti, & satis esse, si de cætero se emendaret; nam etiam ille, qui baptizando ex ignorantia latinitatis dicebat, *in nomine Patriæ, & Filiæ, & Spiritu Sanctæ;* validè baptizavit, ut respondit Summus Pontifex in *Cap. Retulerunt. De Baptismo* Nihilominus P. Gobatus contrarium in hoc casu resolvit, concludens repetendam esse Unctionem Sacram., & proferendum verbum *deliquisti,* ea ratione quia verbum *dereliquisti* sive sumatur grammaticaliter, sive contideretur moraliter facit sensum omninò diversum à verbo *deliquisti,* quod supra diximus esse essentialè in hac forma. Nec suffragatur exemplum ante relatum de Baptismo; quia verba illa Sanctissimæ Trinitatis Personarum, etli cum mala latinitate pronunciata; tamen & moraliter, & grammaticaliter significabant ipsas divinas Personas, quarum nominatio requiritur ad validitatem Baptismi. Caveant Antistes, ne clericos rudes, & ignorantes linguam latinam ad Sacros Ordines promoveant; hi enim promoti non verentur deinceps tum in Sacrificio Missæ, tum in administrandis Sacramentis barbarissimos, & solacissimos proferre, ut experientia demonstrat; & ego Parochos hujusmodi non semel audivi, quos, si liceret, possem nominare.

DECISIO LXIX.

ARGUMENTUM.

Disputatur satis difficilis Quæstio, an laici, sitem in casu necessitatis, possint ministrare infirmis Sacramentum Extremæ Unctionis? Proponuntur septem argumenta, cum exemplis ex vitis Sanctorum desumptis, quæ videntur favere opinioni affirmativæ, sed ea fortiter enervantur, & doctissimis eruditionibus resolvuntur. Concluditur, neminem inferiorem Episcopo, vel Sacerdote posse esse Ministrum hujus Sacramenti.

SUMMARIUM.

- 1 *Minister Sacramenti Extremæ Unctionis quis sit?*
- 2 *Laici an possint ministrare Extremam Unctionem?*
- 3 *Presbyter Græcæ, Latine dicitur Senior.*
- 4 *Laici cur possint baptizare?*
- 5 *Apostoli nondum ordinati Sacerdotes ungebant infirmos oleo.*
- 6 *Innocentii I. verba circa Ministros Extremæ Unctionis. Et num. 16.*
- 7 *S. Genovesa an ministraret Oleum Sanctum infirmis? & num. 17.*
- 8 *Eremita Laici ungebant infirmos Oleo Sancto.*
- 9 *B. Reginaldus Ord. Præd. agrotans Oleo ungitur à Deipara, & num. 21.*